

Ҳаж ибодатининг турлари

17:00 / 14.08.2019 2240

Ҳаж ва умрага оид ибодатлар шаръий истилоҳда «нусук» дейилади. Бу ибодатлар уч турга – ифрод, таматтуъ ва қиронга бўлинади. Уларда адо этиладиган амаллар эҳром, тавоф, саъй, Арафотда туриш, Муздалифада тунаш, Минода бўлиш, тош отишлардан иборат.

ИФРОД

Ифрод – ҳажнинг биринчи тури бўлиб, у ҳажнинг ўзинигина қилишдан иборат.

هُوَ أَوَّلُ حَجِّكَ لَدَرْفَةِ مَلَسُو هَلْ لِي لَصِدْ هَلْ لِي لَوُسَرِّ نَأْ: هُنَّ عُلْ لِي لِي ضَرَّةَ شَيْءٍ نَعُ
أَدْرَفُ مَحَّجِّ لِبَابِ لَهْ: مِلْسُ مَطْفَلٍ وَ: يَرَاخُ بِلِ الْإِةِ سَمَّ حُلْ لِي

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ بَقِيَ وَ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ فَرَغَ مِنْ اَدْيَارِ اَيُّهَا الَّذِيْنَ لَمْ يَلْمِ

«Аллоҳумма иннии урийдул ъумрата фа йас-сирха лии ва тақоббалха миннии», дейди.

Маъноси: «Аллоҳим, мен умрани ирода қияпман, уни менга осон айлагин ва мендан қабул этгин».

Сўнгра «лаббайка» айтиб боради. Маккаи мукаррамага кириб, умра тавофини қилади. Биринчи бор Каъбани кўрган заҳоти «лаббайка» айтишни тўхтатади.

Сафо ва Марва орасида саъй қилиб бўлгач, сочини олдириб ёки қисқартириб, эҳромдан чиқади. Сўнг ҳаж вақти келишини кутиб, бошқа ибодатлар билан машғул бўлади.

Зулҳижжа ойининг саккизинчи куни Ҳарамда (яъни, Макка шаҳри атрофидаги маълум ҳарамлик чегарасидан чиқмай) икки ракат намоз ўқиб, эҳромга кирилади. Эҳромга кириш чоғида:

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ بَقِيَ وَ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ فَرَغَ مِنْ اَدْيَارِ اَيُّهَا الَّذِيْنَ لَمْ يَلْمِ

«Аллоҳумма иннии урийдул ҳажжа файассирху лии ва тақоббалху миннии», деб ният қилади.

Маъноси: «Аллоҳим, мен ҳажни ирода қияпман, уни менга осон қил ва қабул айлагин».

Сўнгра Байтуллоҳни тавоф қилиб, Сафо ва Марва ўртасида саъй қилиб олса яхши бўлади, кейин текилинч вақтда қийналиб юрмайди.

Сўнгра ифрод ҳаж қилган кишидек амалларни қилади. Ҳайит куни тош отгандан кейин жонлиқни сўяди. Кейин сочини олдириб ёки қисқартириб, ифоза тавофини қилади. Агар ҳаж учун эҳром боғлагандан сўнг тавоф ва саъй қилмаган бўлса, ифоза тавофидан кейин Сафо ва Марва ўртасида саъй ҳам қилади.

Таматтуъни ният қилган одам ўзига вожиб бўлган жонлиқни сўйишга қодир бўлмаса, ўрнига рўза тутатади. Бу рўзанинг умумий миқдори ўн кун. Шундан уч куни Арафадан аввал тутилиши шарт. Энг яхшиси Арафа куни ва ундан аввалги икки кун рўза тутишдир. Арафотда чарчаб қолмай деса, бир кун илгари тутсин. Қолган етти кунни ҳаждан кейин ўз юртида тутатади.

Ифоза тавофи қилганидан кейин, аввал ҳаж учун саъй қилмаган бўлса, саъйни адо этади.

Қурбонлик сўйишга имкони бўлмаса, таматтуъ ҳажини қилувчига ўхшаб, ўша тартибда ўн кун рўза тутиб беради.

هُوَ مَنْ نَحَنَّا وَمَلَسَ وَهَلَلَ هَلَلًا يَلْصِقُ هَلَلًا لَوْ سَرَّ لَصَّ: لَأَقُوهُ نَعُهُ هَلَلًا يَضْرِبُ سَنَانًا نَعَّ
يَتَحَّوَّبُ تَابُ مُمْثٍ، نِيَّتِي تَعْرِفُ لِي لِي ذَبَّ رَضَعًا لَأَوْ، أَعْبُرُ رَأْرَأً ظَلَمًا نِيَّتِي دَمْلَابًا
لَهُ مُمْثٍ، رَّبَّكَ وَحَبَّ سَوَهَلًا يَمَحُّ، أَدْيِي بَلَّ يَلَعُ وَبِ تَوْتِ سَايَّتِي حَبَّ كَرِّ مُمْثٍ، حَبَّ صَا
مُؤَيِّنَاكَ يَتَحَّ، أَوْلَحَ فَسَانًا لَرَمًا أَنْ مَدَّقَ أَمَلَفَ، أَمُوبُ سَانًا لَلَهُ أَوْ، أَوْ مُمْثٍ وَجَّحَ حَبَّ
وَدْيِي بِي تَانَدَبَ مَلَسَ وَهَلَلَ هَلَلًا يَلْصِقُ هَلَلًا لَوْ سَرَّ لَصَّ: لَأَقُوهُ نَعُهُ هَلَلًا يَضْرِبُ سَنَانًا نَعَّ
هُوَ مَنْ نَحَنَّا وَمَلَسَ وَهَلَلَ هَلَلًا يَلْصِقُ هَلَلًا لَوْ سَرَّ لَصَّ: لَأَقُوهُ نَعُهُ هَلَلًا يَضْرِبُ سَنَانًا نَعَّ
دَمَّحًا أَوْ دُوَادًا وَبَأَوْ يَرَاخُ بَلَّ لَأَوْ.

Анас розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам билан Мадинадалигимизда пешинни тўрт ракат ўқидилар ва асрни Зулҳулайфада икки ракат ўқидилар. Кейин у ерда тонг отгунча тунадилар. Сўнг уловга миндилар. (Улов) у зотни кўтариб, Байдога олиб чиққанида Аллоҳга ҳамд айтдилар, тасбеҳ ва такбир айтдилар. Сўнгра ҳаж ва умра учун талбия айтдилар. Одамлар ҳам иккиси учун (ҳаж ва умра учун) талбия айтишди. (Маккага) кириб келганимизда одамларга буюрдилар, улар эҳромдан чиқишди. Тарвия куни келгач, ҳаж учун эҳромга киришди. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам туяларни тик ҳолида ўз қўллари билан сўйдилар. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Мадинада иккита ола қўчқор сўйганлар».

Бухорий, Абу Довуд ва Аҳмад ривоят қилишган.

يَبْلُي مَلَسَ وَهَلَلَ هَلَلًا يَلْصِقُ هَلَلًا لَوْ سَرَّ لَصَّ: لَأَقُوهُ نَعُهُ هَلَلًا يَضْرِبُ سَنَانًا نَعَّ
عَبْرُ رَأْرَأً ظَلَمًا نِيَّتِي دَمْلَابًا. «أَجَّحَ وَرَمُّعُ كَيْبَلٍ»: لُؤْقِي، أَعْيَمَ حَجَّةً رَمُّعًا لَأَوْ جَّحَّ لَابًا.

Яна Анас розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳаж ва умрани жамлаб талбия айтаётганларини эшитдим. У зот: «Лаббайка умротан ва ҳажжа», дер эдилар».

Бухорий, Муслим, Абу Довуд, Термизий ривоят қилишган.

يَدَاوِبُ مَلَسَ وَهَلَلَ هَلَلًا يَلْصِقُ هَلَلًا لَوْ سَرَّ لَصَّ: لَأَقُوهُ نَعُهُ هَلَلًا يَضْرِبُ سَنَانًا نَعَّ
كِرَابُ مَلَّ يَدَاوِلَا أَدَّهُ يَفْلَصَّ: لَأَقُوهُ نَعُهُ هَلَلًا يَضْرِبُ سَنَانًا نَعَّ: لُؤْقِي قِي قِي قِي غَلًا
دَمَّحًا أَوْ دُوَادًا وَبَأَوْ يَرَاخُ بَلَّ لَأَوْ. «عَجَّحَ يَفَّ رَمُّعًا»: لُؤْقُو

Умар розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Ақийқ водийсида Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Бу кеча ҳузуримга Роббимдан бир келувчи келди. У ушбу муборак водийда намоз ўқи ва «умротан фи и ҳажжати» дегин, деб айтди», дедилар».

Бухорий, Абу Довуд ва Аҳмад ривоят қилишган.

عَدَمَ نَاكَ نَمَّ: لَأَقْمَلَسُو هَلِ لَعَلَّ لِي صَبَّ نَلَّ عَدَمَ نَعْلِي لَلِضَرَّةِ شَائِعٍ نَعْدَةَ الثَّلَاثِ أَوْرَ. «أَعْيَمَ هُنَّ مَلَّحِي يَحْلَحِي الْحَيَّ الْمُتَّهَمُ عَزَّ وَجَلَّ لِبَابِ لُفِّي دَه».

Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Кимнинг ўзи билан атаган қурбонлиги бўлса, ҳаж ва умрани ният қилсин. Сўнгра иккисидан бирданига эҳромдан чиқмагунча эҳромдан чиқмай юради», дедилар».

Бухорий, Муслим, Абу Довуд ривоят қилишган.

هَلَّ لِي سَعَاتِي دَحْ كُتِّدَحْ أُنِّي صُحُّ نَبُّ نَارْمَعِي لَلَأَقْمَلَسُو هَلِ لَعَلَّ لِي صَبَّ نَلَّ عَدَمَ نَعْلِي لَلِضَرَّةِ فَرَطْمٍ نَعْمَلِّ مُتَّهَمُ عَزَّ وَجَلَّ نَبَّ عَمَّج مَلَسُو هَلِ لَعَلَّ لِي صَبَّ نَلَّ عَدَمَ نَعْلِي لَلِضَرَّةِ شَائِعٍ نَعْدَةَ الثَّلَاثِ أَوْرَ. «أَعْيَمَ هُنَّ مَلَّحِي يَحْلَحِي الْحَيَّ الْمُتَّهَمُ عَزَّ وَجَلَّ لِبَابِ لُفِّي دَه».

Муторриф розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Имрон ибн Ҳусойн менга: «Мен сенга бир ҳадис айтиб бераман, шояд Аллоҳ сенга шу туфайли манфаат берса. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳаж билан умрани жамладилар. Сўнг ундан то вафот этгунларича қайтармадилар. Уни ҳаром қиладиган Қуръон (ояти) ҳам нозил бўлмади. Менга (фаришталар тамонидан) салом берилиб турар эди. Бу ҳолат то куйдириб даволанганимча давом этди. Кейин мен тарк қилиндим. Сўнг куйдириб даволашни тарк қилган эдим, у ҳам (салом) қайтди».

Муслим ривоят қилган.

عَدَمَ نَعْلِي لَلِضَرَّةِ شَائِعٍ نَعْدَةَ الثَّلَاثِ أَوْرَ. «أَعْيَمَ هُنَّ مَلَّحِي يَحْلَحِي الْحَيَّ الْمُتَّهَمُ عَزَّ وَجَلَّ لِبَابِ لُفِّي دَه».

Жобир розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳаж ва умрани жамлаб қирон қилдилар. Иккиси учун бир тавоф қилдилар».

Термизий ривоят қилган.

“Мўминнинг умр сафари” китобидан